

**REGULAE ECCLESIASTICAE SANCTORUM APOSTOLORUM. PROLATAE PER
CLEMENTEM ECCLESIAE ROMANAE PONTIFICEM.**

[Col.0141]

De ordinatione episcopi.

I. Episcopus a duobus aut tribus episcopis ordinetur.

De ordinatione presbyteri, et diaconi, et caeterorum.

[Col.0141C]

II. Presbyter ab uno episcopo ordinetur, et diaconus, et reliqui clerici.

Nihil aliud in sacrificio, praeter quod Dominus statuit, offerendum.

III. Si quis episcopus, aut presbyter, praeter ordinationem Domini, alia quaedam in sacrificio offerat super altare: id est aut mel, aut lac, aut pro vino siceram, et confecta quaedam, aut volatilia, aut animalia aliqua, aut legumina: contra constitutionem Domini faciens, congruo tempore deponatur.

Quae species ad altare non ad sacrificium, sed ad benedictionem simplicem debeant exhiberi.

IV. Offerri non liceat aliquid ad altare praeter novas spicas et uvas; et oleum ad luminaria, et thymiam, **[Col.0141D]** id est incensum: tempore quo sancta celebratur oblatio.

Quod ea quae in ecclesiis offerri non possunt, ad domus sacerdotum a fidelibus deferantur.

V. Reliqua poma omnia ad domum primitiae episcopo et presbyteris dirigantur, nec offerantur in altari. Certum est autem quod episcopis et presbyteris dividant, et diaconis, et reliquis clericis.

Ut episcopus, aut presbyter uxorem suam, quam debet caste regere, non relinquat.

VI. Episcopus, aut presbyter uxorem propriam nequaquam sub obtentu religionis abjiciat: si vero rejecerit, excommunicetur, sed et si perseveraverit, dejiciatur.

Ut sacerdotes, et ministri altaris saecularibus curis abstineant.

[Col.0142B]

VII. Episcopus, aut presbyter, aut diaconus nequaquam **[Col.0142C]** saeculares curas assumant; sin aliter, dejiciantur.

Quo tempore Pascha celebretur.

VIII. Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus sanctum Paschae diem ante vernale aequinoctium cum Judaeis celebraverit, abjiciatur.

Quod ministri altaris, oblatione celebrata, debeant communicare.

IX. Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus, vel quilibet ex sacerdotali catalogo, facta oblatione, non communicaverit: aut causam dicat, ut, si rationabilis fuerit, veniam consequatur; aut si non dixerit, communionem privetur, tanquam qui populo causa laesionis exstiterit, dans suspicionem de eo qui sacrificavit, quod recte non obtulerit.

Quod fideles laici, ingredientes ecclesiam, communicare debeant.

[Col.0142D]

X. Omnes fideles qui ingrediuntur ecclesiam, et Scripturas audientes, non autem perseverant in oratione, nec sanctam communionem percipiunt, velut inquietudines Ecclesiae commoventes, convenit communione privari.

Quod cum excommunicatis non sit orandum.

XI. Si quis cum excommunicato, saltem in domo simul oraverit, iste communione privetur.

Quod cum damnatis clericis non sit orandum.

XII. Si quis cum damnato clerico, veluti cum clerico, simul oraverit, iste damnetur.

Ut nullus fidelium praeter commendatitias suscipiatur epistolas.

[Col.0143A]

XIII. Si quis clericus, aut laicus a communione suspensus, seu communicans ad aliam properet civitatem, et suscipiatur praeter commendatitias litteras, et qui susceperunt, et qui susceptus communione priventur. Excommunicato vero proteletur ipsa correptio, tanquam qui mentitus sit, et Ecclesiam Dei seduxerit.

Ut ab episcopis parochia minime pervadatur.

XIV. Episcopo non licere alienam parochiam, propria relictam, pervadere, licet cogatur a plurimis. Nisi forte eum rationabilis causa compellat, tanquam qui possit ibidem constitutis plus lucri conferre, et in causa religionis aliquid profecto prospicere. Et **[Col.0143B]** hoc non a semetipso pertinet, sed multorum episcoporum iudicio, et maxima supplicatione perficiat.

Ut clerici proprias Ecclesias non relinquunt.

XV. Si quis presbyter, aut diaconus, aut quilibet de numero clericorum, relinquens propriam parochiam pergat ad alienam, et omnino demigrans, praeter episcopi sui conscientiam, in aliena parochia commoretur, hunc ulterius ministrare non patimur: praecipue si, vocatus ab episcopo, videre contempserit, in sua inquietudine perseverans. Verumtamen tanquam laicus ibi communicet.

Ut episcopus qui clericos alterius suscepit, communione privetur.

XVI. Episcopus vero, apud quem memoratos esse constiterit, si contra eos decretam cessationem pro **[Col.0143C]** nihilo reputans, tanquam clericos forte suscepit: velut magister inquietudinis, communione privetur.

Quod bigami non admittantur ad clerum.

XVII. Si quis post baptismum secundis fuerit nuptiis copulatus, aut concubinam habuerit, non potest esse episcopus, non presbyter, aut diaconus, aut prorsus ex numero eorum qui ministerio sacro deserviunt.

Quod is qui viduam, vel ejectam, aut meretricem acceperit, non admittatur ad clerum.

XVIII. Si quis viduam, et ejectam acceperit, aut meretricem, aut ancillam, vel aliquam de his quae publicis spectaculis mancipantur, non potest esse episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut

ex eo ^[* 1Kb] numero qui ministerio sacro deserviunt.

Qui duas sorores habuerit, non admittatur ad clerum.

[Col.0143D]

XIX. Qui duas in conjugium sorores acceperit, vel filiam fratris, clericus esse non poterit.

Clericum fideiussorem esse non posse.

XX. Clericus fideiussionibus inserviens abjiciatur.

Quod ii qui non sponte eunuchizati sunt, suscipiantur ad clerum.

XXI. Eunuchus, si per insidias hominum factus est, vel si in persecutione ejus sunt amputata virilia, vel si ita natus est, et est dignus: efficiatur episcopus.

Ut is qui se eunuchizavit, clericus non fiat.

[Col.0144A]

XXII. Si quis abscidit semetipsum, id est, si quis amputavit sibi virilia, non fiat clericus, quia suus homicida est, et Dei conditionis inimicus.

Ut clericus qui se eunuchizavit, abjiciatur a clero.

XXIII. Si quis, cum clericus fuerit, absciderit semetipsum, omnino damnetur, quia suus est homicida.

Ut laicus qui se eunuchizavit, tribus annis communione privetur.

XXIV. Laicus semetipsum abscindens, annis tribus communione privetur, quia suae vitae insidiator exstitit.

Quod episcopas, aut presbyter, aut diaconus, si pro criminibus damnati fuerint, minime communione priventur.

[Col.0144B] XXV. Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui in fornicatione, aut perjurio, aut furto captus est, deponatur: non tamen communione privetur. Dicit enim Scriptura: Non vindicabit Dominus bis in idipsum.

Similiter et reliqui ministri Ecclesiae.

XXVI. Similiter et reliqui clerici huic conditioni subjaceant.

Qui clerici debeant conjugibus copulari.

XXVII. Innuptis autem, qui ad clerum proveci sunt, praecipimus: ut si voluerint, uxores accipiant; sed lectores, cantoresque tantummodo.

Quod episcopus, presbyter et diaconus, peccantes fideles verberare non debeant.

XXVIII. Episcopum, aut presbyterum, aut diaconum, **[Col.0144C]** percutientem fideles delinquentes, aut infideles inique agentes, et per hujusmodi volentes timeri, dejici ab officio suo praecipimus, quia nusquam nos hoc Dominus docuit. Econtrario vero ipse, cum percuteretur, non repercutiebat; cum malediceretur, non remaledicebat; cum pateretur, non comminabatur.

Quod officium pristinum damnati pro criminibus usurpare non debeant.

XXIX. Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus depositus juste super certis criminibus, ausus fuerit attrahere ministerium dudum sibi commissum, hic ab Ecclesia penitus abscindatur.

Quod non debeant officia ecclesiastica pecuniis obtineri.

[Col.0144D] XXX. Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus per pecunias hanc obtinuerit dignitatem, deiciatur et ipse, et ordinator ejus, et a communione modis omnibus abscindatur, sicut Simon Magus a Petro.

Ut Ecclesia saeculari potentia minime pervadatur.

XXXI. Si quis episcopus saeculi potestatibus usus Ecclesiam per ipsos obtineat, deponatur, et segregentur omnes qui illi communicant.

De presbytero qui contra episcopum seorsum conventus congregare tentaverit.

XXXII. Si quis presbyter, contemnens episcopum [Col.0145A] suum, seorsum collegerit, et altare aliud erexerit, nihil habens, quod reprehendat episcopum in causa pietatis et justitiae, deponatur, quasi principatus amator existens, est enim tyrannus; et caeteri clerici, quicumque tali consentiunt, deponantur, laici vero segregentur. Haec autem post unam, et secundam, et tertiam episcopi obtestationem fieri conveniet.

Quod clerici damnati non debeant ab aliis recipi.

XXXIII. Si quis presbyter, aut diaconus ab episcopo suo segregetur, hunc non licere ab alio recipi, sed ab ipso, qui eum sequestraverat, nisi forsitan obierit episcopus ipse, qui eum segregasse cognoscitur.

Ut nullus episcopus, presbyter, aut diaconus sine commendatitiis suscipiatur epistolis.

[Col.0145B] XXXIV. Nullus episcoporum peregrinorum, aut presbyterorum, aut diaconorum, sine commendatitiis suscipiatur epistolis, et cum scripta detulerint, discutiantur attentius, et ita suscipiantur, si praedicatores pietatis exstiterint minus, nec quae sunt necessaria subministrentur eis, et ad communionem nullatenus admittantur, quia per subreptionem multa proveniunt.

De primatu episcoporum.

XXXV. Episcopos gentium singularum scire convenit, quis inter eos primus habeatur, quem velut caput existiment, et nihil amplius praeter ejus conscientiam gerant, quam illa sola singuli, quae parochiae propriae, et villis quae sub ea sunt, competunt, [Col.0145C] sed nec ille praeter omnium conscientiam faciat aliquid, sic enim unanimitas erit, et glorificabitur Deus per Christum in Spiritu sancto.

Quod non liceat episcopum in aliena provincia clericos ordinare.

XXXVI. Episcopum non audere extra terminos proprios ordinationes facere in civitatibus et villis quae illi nullo jure subjectae sunt: si vero convictus fuerit hoc fecisse praeter eorum conscientiam qui civitates ipsas et villas detinent, et ipse deponatur, et qui ab illo sunt ordinati.

De ordinatis episcopis, nec receptis.

XXXVII. Si quis episcopus non susceperit officium, et curam populi sibi commissam, hic communione [Col.0145D] privetur, quoadusque consentiat obedientiam commodans; similiter autem et presbyter et diaconus. Si vero perrexerit, nec receptus fuerit, non pro sua sententia, sed

pro malitia populi: ipse quidem maneat episcopus; clerici vero civitatis communione priventur, eo quod eruditores inobedientis populi non fuerunt.

Ut bis in anno concilia celebrentur.

XXXVIII. Bis in anno episcoporum concilia celebrentur; ut inter se invicem dogmata pietatis explorent, et emergentes ecclesiasticas contentiones amoveant: semel quidem quarta septimana Pentecostes; secundo vero 12 die mensis Hyperberetaei, id est juxta Romanos quarto idus Octobris.

Ut tantum curam rerum ecclesiasticarum episcopus habeat.

[Col.0146A]

XXXIX. Omnium negotiorum ecclesiasticorum curam episcopus habeat, et ea velut Deo contemplante dispenset, nec ei liceat ex his aliquid omnino contingere, aut parentibus propriis, quae Dei sunt, condonare. Quod si pauperes sunt, tanquam pauperibus subministret, nec eorum occasione Ecclesiae negotia depraedentur.

De dignitate pontificis, et quod rerum suarum habeat potestatem.

XL. Presbyteri et diaconi praeter episcopum nihil agere pertinent. Nam Domini populus ipsi commissus est, et pro animabus eorum hic redditurus est rationem. Sint autem manifestae res propriae episcopi **[Col.0146B]** (si tamen habet proprias), et manifestae Dominicae, ut potestatem habeat, de propriis moriens episcopus, sicut voluerit, et quibus voluerit derelinquere. Nec sub occasione ecclesiasticarum rerum, quae episcopi esse probantur, intercidant; fortassis enim aut uxorem habet, aut filios, aut propinquos, aut servos. Et justum est hoc apud Deum et homines, ut nec Ecclesia detrimentum patiatur, ignorance rerum pontificis, nec episcopus, vel ejus propinqui sub obtentu Ecclesiae proscribantur, et in causas incidant, qui ad eum pertinent, morsque ejus injuriis et malae famae subjaceat.

Quod episcopus ecclesiasticarum rerum pro dispensatione pauperum habeat potestatem.

XLI. Praecipimus ut in potestate sua episcopus **[Col.0146C]** Ecclesiae res habeat. Si enim animae hominum pretiosae illi sunt creditae, multo magis oportet eum curam pecuniarum gerere, ita ut potestate ejus indigentibus omnia dispensentur per presbyteros et diaconos, et cum timore, omnique sollicitudine ministrentur. Ex his autem quae indiget (si tamen indiget) ad suas necessitates, et ad peregrinorum fratrum usus ipse percipiat, ut nihil eis possit omnino deesse. Lex enim Dei praecipit, ut qui altari deserviunt, de altari pascantur, quia nec miles stipendiis propriis contra hostes arma sustulit.

Quod episcopus, presbyter, et diaconus, aleator et ebriosus esse non debeat.

XLII. Episcopus, aut presbyter, aut diaconus aleae atque ebrietati deserviens, aut desinat, aut **[Col.0146D]** certe damnetur.

Similiter clerici et laici, si permanserint in alea, communione priventur.

XLIII. Subdiaconus, aut lector, aut cantor, similia faciens, aut desinat, aut communione privetur; similiter etiam laici.

Quod episcopus, presbyter, aut diaconus non debeant usuras accipere.

XLIV. Episcopus, aut presbyter, aut diaconus usuras a debitoribus exigens, aut desinat, aut certe damnetur.

Quod non debeat episcopus, presbyter, aut diaconus cum haereticis orare.

XLV. Episcopus, presbyter et diaconus, qui eum [Col.0147A] haereticis oraverit, tantummodo communione privetur: si vero tanquam clericos hortatus eos fuerit agere, vel orare, damnetur.

Quod non debeant haereticorum baptismata comprobari.

XLVI. Episcopum, aut presbyterum haereticorum suscipientem baptismum damnari praecipimus: quae enim conventio Christi ad Belial? aut quae pars fidei cum infidei?

Quod Ecclesiae baptismate baptizatus denuo baptizari non debeat, et non ita baptizatus debeat baptizari.

XLVII. Episcopus, aut presbyter, si eum, qui secundum veritatem habuerit baptismum, denuo baptizaverit, [Col.0147B] aut pollutum ab impiis non baptizaverit, deponatur, tanquam deridens crucem et mortem Domini, nec sacerdotes a falsis sacerdotibus iure discernens.

Laicum pellentem suam conjugem communione privandum.

[Col.0148A]

XLVIII. Si quis laicus uxorem propriam pellens alteram, vel ab alio dimissam duxerit, communione privetur.

Quod in nomine Trinitatis debeat baptizari.

XLIX. Si quis episcopus, aut presbyter iuxta praeceptum Domini non baptizaverit in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, sed in tribus sine initio principiis, aut in tribus Filiis, aut in tribus Paracletis, abjiciatur.

Quod non debeat una mersio in baptismate, quasi in morte Domini, provenire.

L. Si quis episcopus, aut presbyter non trinam mersionem unius mysterii celebret, sed semel mergat in baptismate, quod dari videtur in Domini morte, [Col.0148B] deponatur. Non enim dixit nobis Dominus, In morte mea baptizate, sed, Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti.